

**I**ncipit plogus Bonauenture  
in itinerariū mentis in deū

**I**n principio. primū  
pncipiū a q̄ aucte  
illuminationes descē  
dunt tanq̄ a prē lu  
minū/ a q̄ est omne  
datū optimū ⁊ donū pfectū. prēm  
scz eternū iūoco p filiū eius dñm  
nosty **I**hesū xp̄m: vt itercessione  
sc̄ssime v̄ginis **M**arie genitricis  
eiusdē dei et dñi nostri **I**hesu xp̄i  
et beati fr̄cisci ducis ⁊ patris nr̄i  
det illuminatoꝝ oculos mētis nr̄e  
ad dirigendos pedes nr̄os in viā  
pacis illiꝝ. q̄ erupat oēm sensum  
quā pacē euāgelisauit et dedit do  
minꝝ noster ih̄s xp̄s. **C**uiꝝ p̄dica  
tionis repetitoꝝ fuit pat̄ noster  
sanctꝝ fr̄ciscus in om̄i sua p̄dica  
tione pacē in p̄ncipio ⁊ fine annū  
cians. in omni salutatione pacem  
optans. in om̄i contēplatione ad  
extaticā pacē suspirās. tanq̄ ciuis  
illius ih̄sm de q̄ dicit ille vir paz  
cis. qui cū h̄is q̄ oderūt pacē eāt  
pacificus. **R**ogate q̄ ad pacē sūt  
iherusalē. **S**ciebatur em̄ q̄ tronꝝ sa  
lomonis nō erat nisi in pacē cum  
scriptū sit **I**n pacē factꝝ est locus  
eius. et habitatio eiꝝ in syon. **C**ū  
igitꝝ exēplo beatissimi patris nr̄i  
fr̄cisci h̄ac pacē anhelō spiritu  
quererē. ego peccatoꝝ q̄ loco illiꝝ  
patris bt̄ssimi/ p̄ eius t̄nsitū sep  
timꝝ in generali fratꝝ ministerio/  
p̄ oīa indignꝝ succedo. contigit vt  
nuū d̄mo āno p̄ ipsiꝝ beati p̄ris

t̄nsitū. xxxij.º. ad montē aluerne  
tanq̄ ad locū quietū. amore quez  
rendi pacē spiritꝝ declināre ibiqz  
existens. dū mente tractarē aliq̄s  
mētales ascēsiōes in deū. int̄ alia  
occurrit illud miraculū/ qd̄ in pre  
dicto cōtigit loco ipsi beato fran  
cisco de uisione uidelicet seraph ala  
ti instar crucifixi. in cuiꝝ considera  
tione stativisū ē mihi/ q̄ visio illa  
p̄tendēt ipsiꝝ patris nostri suspē  
sionē in cōtemplādo/ et viā p̄ quā  
venitur ad eā. **N**am p̄ senas alas  
illas recte intelligi p̄nt sex illumi  
nationū suspēsiōes q̄bus aīa q̄si  
q̄busdā gradibꝝ ⁊ itineribꝝ dispo  
nitur vt transeat ad pacē p̄ extati  
cos excessꝝ sapie xp̄iane. **V**ia aut̄  
nō est nisi p̄ ardētissimū amorem  
crucifixi. qui adeo paulū ad t̄ciū  
celū raptū trāsfecit in xp̄m/ vt  
diceret xp̄o **C**onfixꝝ sū cruci. uiuo  
ego iam nō ego. uiuit aut̄ in me  
xp̄s/ qui etiā adeo mentē fr̄cisci  
absorbuit. q̄ mens in eius carne  
patuit. dū sacratissima passionis  
stigmata in corpore suo an̄ mortē  
p̄ biēniū deportauit. **E**ffigies igitꝝ  
sex alarū seraphicay insinuat sex  
illuminationes scalaes. que a crea  
turis incipiūt. et p̄ducūt vsqz ad  
deū. ad quē nemo intrat recte nisi  
p̄ crucifixū. **N**ā qui nō intrat per  
hostiū in ouile. sed ascēdit aliūde  
ille fur est et latro. **S**i q̄s vero per  
hostiū itroierit. ingredietꝝ ⁊ egre  
dietur ⁊ pasua iuuet ⁊ p̄pter qd̄  
dicit ioh̄anes in apocalypsi. **B**t̄i  
q̄ lauāt vestimēta sua in sanguine  
aa j

agni: vt sit potestas eoy in ligno vite. et p portas ingrediatur ciuitatem. qñ diceret. q p cōtemplationem ingredi nō pōt in iherusalē supnā/ nisi p sanguinē agni itret tanq̄ p portā. Nō em̄ dispositus est aliq̄ modo ad cōtemplationes diuinas q̄ ad mentales duant excessus/ nisi cū daniele sit vir desideriorū. Desideria autē i nobis inflāntur dupliciter. scz p clamorem orōnis/ que rugire facit a gemitu cordis. ⁊ p fulgorē speculationis q̄ mens ad radios lucis directissime et intētissime se cōuertit. Igit̄ ad gemitū orōnis per xpm̄ crucifixū. per cui⁹ sanguinē purgam⁹ a sordib⁹ vicioy. p̄mū quidē lectorē inuito. ne forte credat q̄ sibi sufficiat lectio sine vñctione. speculatione sine deuotione. iuestigatio sine amiratione. circūspectio sine exultatione. industria sine pietate. sciētia sine caritate. itelligētia sine hūilitate. studiū absqz grā. speculum absqz sapia dimitus ispirata. Preuentis̄ igit̄ diuina grā hūilib⁹ et pijs/ cōpunctis ⁊ deuotis/ vñctis oleo leticie et amatorib⁹ diuine sapie/ ⁊ eius desiderio inflāntis vacare volentib⁹ ad deū magnificandū amandū ⁊ etiā degustandū speculationes sbiectas ppono. in finuans qd̄ paz aut nihil est speculū exterius ppositū/ nisi speculū mētis nostre tersū fuerit ⁊ politū. Exerce igitur te hō dei p̄us ad stīmulū consciētie remordētē anteq̄ oculos eleues ad radios sapie in

eius speculo relucentes/ ne forte ex ipsa speculatione radioy i grauiorē incidas foueā tenebrarū. Placuit autē distinguē tractatū in septē capitula p̄mittendo titulos ad faciliorē itelligentiā dicēdoy. Nōgo igit̄ q̄ magis p̄setur intentio scribētis q̄ opus. magis dictoy sensus q̄ sermo inculcus. magis veritas q̄ sermonū venustas. magis exercitatio affectus q̄ eruditio intellect⁹. Quod vt fiat nō est hay speculationū p̄gress⁹. p̄functorie trāscurrēd⁹. sed morosissime ruminādus. P̄mū capitulum de gradibus ascensionis in deū ⁊ de speculatione ipsius p̄ vestigia eius in vniuerso. **S**ecūm de speculatione dei in vestigijs suis in h̄ sensibili mundo. **T**ercū de speculatione dei p̄ suā imaginē naturalibus potencijs insignitā. **Q**uartū de speculatione dei i sua imagine donis gr̄tuitis reformata. **Q**intū de speculatione diuine vnitatis per eius nomen p̄mariū quod est esse. **S**extū de speculatione beatissime trinitatis in eius noie quod est bonū. **S**eptimū de excessu mentali et mistico in quo requies dat̄ itellectui/ affectu totaliter in deū p̄ excessum trāseunte.

**I**ncipit speculatio pauperis in deserto.

**P**rimū capitulū de gradibus ascensionis in deum et de speculatione ipsius per vestigia eius in vniuerso.

**B**eatus vir cui? est auxiliū  
abs te ascēiones in cor  
de suo disposuit in valle  
lacrimay in loco quē posuit. Cū  
beatitudo nichil aliud sit q̄ sūmi  
boni fructio. et sūmū bonū sit sup̄  
nos. null? pōt effici beat? nisi sup̄  
se ipsū ascendat. nō ascensu cor  
porali/ sed ascensu cordiali. Sed  
sup̄ nos leuari non possum? nisi  
p̄ virtutē superiorē nos eleuantē  
Quātūcūq; em̄ grad? inferiorēs  
disponātur nichil fit. nisi diuinū  
auxiliū comite? Diuinū aut̄ auxi  
liū comita? eos. q̄ petunt ex corde  
humilit̄ a deuote. a h̄ est ad ipsū  
suspirare in hac lacrimay valle.  
qd̄ fit per feruentē orōnē Oratio  
igitur mater a origo ē sursum actio  
nis in deū. Ideo dyonisi? in libro  
de mystica theologia volens nos  
instruē ad excessus mētales p̄mo  
p̄mittit orationē Orem? igitur a  
dicam? ad dominū deum nostrū.  
Deduc me domine in via tua. et  
ingrediar in veritate tua. Letetur  
cor meum vt timeat nomen tuū  
In hac orōne illuminam? ad cog  
noscendū dīne ascensionis ḡdus  
Cū em̄ s̄m statū conditionis nr̄e  
ipsa rerū vniuersitas sit scala ad  
ascendendū in deū. et in reb? q̄dā  
sint vestigiū. quedā imago. quedā  
corpōalia. quedā spūalia. quedā  
tēporalia. quedā euiterna. ac p̄  
hoc quedā extra nos/ quedā itra  
nos. ad hoc q̄ pueniam? ad p̄ci  
piū p̄ncipiū cōsiderandū. quod ē  
spūalissimū a eternū a supra nos

oportet nos transire per vestigiū  
qd̄ est corpōrale a tēporale. et ex  
nos. et hoc est deduci in via dei.  
Oportet etiā nos itrare ad mētē  
nostrā q̄ est imago dei euiterna a  
spūalis a intra nos/ et h̄ est ingre  
di in veritatē dei Oportet etiā nos  
trēscendē ad eternū spūalissimū  
a sup̄ nos aspiciēdo ad p̄mū p̄nc  
cipiū/ et hoc est letari i dei noticia  
et reuerentia maiestatis. Hec est  
igitur via triū diey in solitudine  
Hec est triplex illuminatio vni?  
diei et p̄ma est sicut vespera. sc̄da  
sicut mane. tertia sicut meridies.  
Hec respicit triplīcē rex existen  
tiam sc̄z in materia in itelligentia  
et in arte diuina sc̄dm quā dictū  
est fiat/ fecit/ et factū est. Hec etiā  
respicit triplīcē substantiā in xp̄o  
qui est scala nr̄a. sc̄z corpōrale/ spi  
rituale et diuinā Sc̄dm hunc tri  
plīcē p̄gressū mens nr̄a tres has  
bet aspect? p̄ncipales. Vn? est ad  
corpōralia exteriora. sc̄dm quem  
vocatur aīalitas seu sensualitas.  
Alius ad eterna intra se et in se/  
sc̄dm quē dicit spūs. terti? est ad  
eterna sup̄ se sc̄dm quē d̄z mens.  
Ex quib? omnib? disponē se debz  
ad cōscendendū in deū vt ipsū di  
ligat ex tota mētē. ex toto corde.  
et ex tota aīa. in q̄ consistit p̄fecta  
legis obſuatio a simul cū h̄ sapia  
xp̄iana Qm̄ autē q̄libet p̄dictoy  
modoꝝ geminat? sc̄dm q̄ contingit  
cōsiderare deū vt alpha a o. seu in  
quantū cōtingit vidē deū in vnoꝝ  
quoq; p̄dictoy modoꝝ. vt p̄ spe

culū/ et vt in speculo/ seu qz vnaz  
 queqz istarū cōsiderationū habet  
 cōmisceri alteri sibi diuīte. et has  
 let cōsiderari ī sua puritate. Hinc  
 est qz necesse est hos tres gradus  
 pncipales ascendē ad senariū. vt  
 sicut deus sex diebus p̄fecit vniū  
 sum mundū. a in septimo requeuit  
 sic minor mundus sex gradibus illu  
 minationum sibi succedentiū ad  
 quietē cōtēplationis ordinatissī  
 me pducatur. In cuius rei figura/  
 sex gradibus ascendebat ad tronū  
 salomonis Seraphim q̄ vidit ysa  
 ias. senas alas hēbāt p̄ sex dies  
 vōuit de moysē de medio caligis  
 nis. a x̄ps post sex dies vt dicit in  
 Matheo duxit discipulos ī mō  
 tem et transfiguratus est ante eos.  
**E** iuxta igitur sex gradus ascensionis  
 in deū sex sūt gradus potētiaz aīe/  
 p quos ascendim⁹ ab imis ad sū  
 ma/ ab exterioribus ad intima/ a tē  
 poralibus ad etna scz sensus ima  
 ginatio/ ratio intellectus. intelligentia  
 et apex mentis seu syndereffis  
 scintilla. Hos gradus habem⁹ in no  
 bis plantatos p naturā/ deformatos  
 p culpā/ reformatos p grām  
 purgandos p iusticiā/ exercēdos  
 p scientiā/ p̄ficiēdos p sapientiā  
 Scdm em̄ p̄mā nature institutio  
 nem creatus fuit homo habilis ad  
 cōtēplationis quietē. et ideo po  
 suit eū deus in paradiso deliciaꝝ/  
 sed auertens se a vero lumine ad  
 mutabile bonū incuruat⁹ ē ipse  
 p culpā p̄p̄riā. et totū gen⁹ suū p  
 originale peccatū/ qd̄ dupliciter

infectat hūanā naturā/ scz ignorantia  
 mentē/ et cōcupiscentia carnem.  
 ita qz execat⁹ hō et incuruatus sit  
 tenebris sedet/ a celi lumē nō videt  
 nisi sibi succurrat grā cum iusticia  
 cōtra cōcupiscentiā. et scientia cū  
 sapia cōtra ignorantia. qd̄ totū  
 fit p ihesū x̄pm q̄ factus est nob  
 a deo sapia a iusticia a sanctificas  
 tio et redēptio. Qui autē sit dei v̄nis  
 et sapia. sit verbū incarnatū plenū  
 gracie et veritatis. gratiā a veritatē  
 fecit. gratiā scz caritatis infudit. q̄  
 autē sit de corde puro/ a conscientia  
 bona. a fide non ficta totā animā  
 rectificat scdm̄ triplīcē aspectum  
 sup̄ dictū. Scientiā veritatis edo  
 cuit h̄m̄ triplīcē modū theologie  
 scz symbolice/ p̄p̄rie/ a mystice. vt  
 p̄ symbolice/ recte vtamur sensibi  
 libus. p̄ p̄p̄riā/ recte intelligibilibus  
 p̄ mysticā/ rapiamur ad sup̄mens  
 tales excessus. Qui ergo vult in  
 deū ascendē. necesse est vt vitata  
 culpa deformante naturā/ natura  
 les potētias exercēat ad grām re  
 formantē/ hoc p orōnē. ad iusti  
 ciam purificantē/ hoc in cōuersa  
 tione. ad scientiā illuminatē/ hoc  
 in meditatione. ad sapiā p̄ficiēt  
 tem a h̄m̄ cōtēplatione. Sic igitur  
 ad sapiā nemo venit nisi p grā  
 iusticiā et sciam/ sic ad cōtēplatio  
 nem nemo venit nisi p meditatio  
 nem p̄spiciā/ cōuersationē scām/  
 et orōnē deuotā. Sicut igitur gratia  
 fundamentū est rectitudinis volū  
 tatis/ a illustrationis p̄spicue ratio  
 nis/ sic p̄mo orandum est nobis.

deinde sancte viuendū. tercio spe-  
culo veritatis intēdendū. et intē-  
dendo gradatī ascendendū quōsq;  
veniat ad montē excelsū vt vide-  
tur deus deoz in syon. **Q**uomā  
igitur p̄us est ascendē q̄ descendē  
in scala iacob. p̄mū gradū ascen-  
sionis collocauit in mo/ponendo  
totū istuz mundū sensibile nobis  
tanq̄ speculū p̄ qd̄ transeam? ad  
deū opificē sūmū vt sim? veri he-  
brei transētes de egypto ad t̄rā  
patrib? repromissā. sim? et xp̄ia-  
ni cū xp̄o transeuntēs ex h̄ mundo  
ad patrē. sim? et sapie amatores  
q̄ vocat a dicit **T**ransite ad me oēs  
q̄ cupiscitis me. et a generatio-  
nib? meis adimplemini. **A** magni-  
tudine nāq; speciei a creaturē/cog-  
noscibile poterit hoz creator vi-  
deri. **R**elucet autē creatoris sūma  
potētia. sapiētia. a beniuolētia in  
rebus creatis scdm q̄ h̄ tripliciē  
nūciat sensus carnis sensui interi-  
ori. **S**ensus em̄ carnis aut deseruit  
intellectui rōnabili inuestiganti  
aut fidelit̄ credenti. aut intellectu-  
liter cōtemplati. **C**ontēplans/  
cōsiderat rez existentiā actualem  
credens rez deursū habitualem/  
ratio cinās rez p̄cellentiā poten-  
tialē. **P**mo modo aspect? cōtem-  
plantis res in seipsis cōsiderans.  
videt in eis pond?/numez a men-  
surā. Pond? q̄ ad finē ubi inclinā-  
tur. numez q̄ distinguūtur. a mē-  
surā qua limitātur. **A**c p̄ h̄ videt  
in eis modū speciei et ordinē nec  
nō substantiā/ v̄tutē et opationē

ex quib? cōsurgere potest sicut ex  
vestigio ad intelligendū potētā  
sapiētia a benignitatē creatoris  
imensā. **S**ecdo modo aspect? fidel  
cōsiderans hūc munduz attendit  
originē deursū a terminū. **N**am  
fide credim? aptata esse secula ver-  
bo vite. fide credim? triū legū tem-  
pora scz nature sc̄pture a grē sibi  
succedere a ordiatissime deursisse  
fide credim? mundū p̄ finale iū-  
diciū terminandū fore. **I**n p̄mo  
potētā. in sc̄do p̄uidentiā. in t̄cio  
iusticiā sūmi p̄ncipij aduertētes.  
**T**ercio mō aspect? rōcinātis in-  
uestigans videt quedā tantū esse.  
quedā aut t̄m esse et viuere. que-  
dam vero esse viuere a discernē.  
**E**t p̄ma quidē esse minora. sc̄da  
media. t̄cia meliora. **V**idet iterū  
qdā esse cozporalia. quedā parti  
cozporalia. partim sp̄ualia/ex quo  
adūt aliq̄ esse mere sp̄ualia tanq̄  
vtrisq; meliora a digniora. **V**idet  
nihilomin? quedā esse mutabilia  
a cozruptibilia vt terrestria. qdā  
mutabilia a incorruptibilia vt ce-  
lestia. ex quo aduertit quedā esse  
imutabilia a incorruptibilia vt su-  
percelestia. **E**x h̄is ergo visibilib?  
cōsurgit ad cōsiderandū dei potēs-  
tiam sapiam a bonitatē vt entem  
viuentē a itelligētē/mere sp̄ualē/  
a incorruptibile a intrāsmutabile  
**H**ec aut cōsideratio diūficat?  
scdm septiformē additionē creatu-  
rarū q̄ est dīne potētie sapie a bo-  
nitatis testimoniū septiforme. si  
cōsideret̄ auctay rez origo/magni

tudo/multitudo/pulchritudo/plenitudo opatio et ordo. **O**rigo nāq; rez scdm creationē/distinctionē/et ornatū quātū ad opa sex diez dīnā p̄dicat potentiā/aīcta de nichilo pducentē/sapīam/aīcta lucide distinguētē/et bonitatē aīcta largiter adoznantē. **M**agnitudo autē rez scdm molē lōgitudinis/latitudinis/et pfunditatis. scdm excellentiā v̄tutis longe lateq; et pfunde se extendētis: sicut patet in diffusionē lucis fm efficaciam opationis intīne cōtinue et diffuſe/sicut pz in opatione ignis/manifeste indicat imensitatē potētīe sapīe et bonitatī trīni dei/ q̄ in aīctis creaturis p potētīā p̄ntiam et essentiā ī arcūscēptus existit. **M**ultitudo v̄o rerū scdm diūſitatē generalē/speciālē/et īdiuidualē ī sb̄stātia/in forma seu figurā et efficacīa v̄ltra oēm hūanā estimationē manifeste trīū p̄dcārū cōditionū in deo imensitatē īsinuat et oñdit. **P**ulchritudo autē rez fm v̄arietātē luminū/figuraz et colorū in corporibus simplicib; /mixtis/et etiā cōplexionatis sicut in corporib; celestibus et mineralib; sicut lapidibus et metallis/plātis et aīalibus tūa p̄dicta euidentē p̄clamat. **P**lenitudo autē rez scdm q̄ materia est plena formis scdm rōnes seminales. **F**orma est plenitudo secundū actiūā potentiā. v̄tus est plena effectib; scdm efficientiam id ipsū manifeste dedarat. **O**peratio multiplex scdm q̄ ē natural

scdm q̄ est artificial/ scdm q̄ est moralis/sua multiplicissimavarietate/ostendit imensitatē illi? v̄tutis/artis et bonitatis/q̄ quidē est omnib; causa essendi/ratio itelligendi et ordoviuēdi. **O**rdo autē secundū rōnē ducationis /situationis et influētie scz p̄ p̄us et posterū? superū? et inferū? /nobili? et ignobili? in libro creaturē īsinuat manifeste p̄mi p̄ncipiū/p̄mitatē/sublimitatē/et dignitatē quātū ad imensitatē potētīe. **O**rdo vero dīnaz legū p̄ceptoz et iudicioz in libro scripture imensitatē sapīe. **O**rdo autē dīnoz sac̄mentoꝝ b̄nficioꝝ et retributionū in corpore ecclesie imensitatē bonitatis/ ita q̄ ipse ordo nos in p̄mū et sūmū potētīssimū et sapiētīssimū et optimū euidentissime manu ducit. **Q**ui igitur tantis rerū creaturaz splēdorib; nō illustrat̄ cœcus est. q̄ tantis clamorib; nō excitat̄ surdus est. q̄ ex omnib; hīs effectib; deū nō laudat mutus est. q̄ ex tātis indicīis p̄mū p̄ncipiū nō aduertit stultus est. **A**peri ergo oculos. aures spirituales admoue/labia tua solve et cor tuū appone. vt in omnibus creaturis deū tuū videas/audias/laudes/diligas et colas. magnifices et honores. ne forte cōtra te vniūsus orbis terraz īsurgat. **N**ā ob hoc pugnabit orbis terraz contra insensatos. et contra sensatis exit materia glorie q̄ scdz p̄phetā p̄nt dicere. **D**electasti me dñe ī factūā tua et in operibus manūū tuarū

exultabo. quia magnificata sunt opera tua domine. omnia in sapientia fecisti: impleta est terra possessione tua.

**D**e speculatione dei in vestigijs suis in hoc sensibili mundo.

Capitulum secundum

**S**ed quoniam cum speculum sensibilium non solum contingit contemplari deum per ipsa tanquam per vestigia. verum etiam in ipsis in quantum est in eis per essentiam potentiam et potentiam. et hoc considerare est altius quam percedere. ideo huiusmodi consideratio secundum tenet locum tanquam secundum contemplationis gradus. quod debemus manuduci ad contemplandum deum in cunctis creaturis que ad mentem nostram intrant per corporales sensus.

**N**otandum igitur quod iste mundus sensibilis qui dicitur megacosmus intrat ad animam nostram que dicitur microcosmus. in minor mundo per portas queque sensuum secundum ipsorum sensibilium apprehensionem oblectationem et diiudicationem. Quod patet sic. nam in eo que dicitur sunt generantia. quedam generata quedam regentia hec et illa. Generantia sunt corpora simplicia scilicet corpora celestia et quatuor elementa. Nam ex elementis per virtutem lucis reconciliantis contrarietatem elementorum in mixtis habent generari et produci quecumque generantur et producantur per operationem virtutis naturalis. Generata vero sunt corpora ex elementis composita. sicut mineralia vegetabilia sensibilia et corpora humana. Regentia hec et illa sunt substantie spirituales siue omnino coniuncte sunt anime brutales. siue coniuncte separabiliter ut sunt

spiritus rationales. siue omnino separate. ut sunt spiritus celestes que sunt per beatos intellectuales. nos angelos appellamus. Quibus secundum philosophos competit mouere corpora celestia. ac per hoc eis attribuitur administratio vniuersi suscipiendo a prima causa. scilicet deo virtutis influentiam. quam refundunt secundum operationem gubernationis que respicit reipsum consistentiam naturalem. Secundum autem theologos attribuitur eis deo regimen vniuersi secundum imperium summi dei. quantum ad opera reparationis. secundum que dicitur administratores spiritus missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis.

**H**omo igitur que dicitur minor mundus habet queque sensus queque portas per que intrat cognitio omnium que sunt in mundo sensibili in anima ipsius. Nam per visum intrat corpora sublimia luminosa et cetera colorata. per tactum vero corpora solida et terrena. Per tres vero sensus in medios intrant in media ut per gustum aquea. per auditum aerea. per odoratum vaporabilia. que aliquod habent de natura humida aliquod de aerea. aliquod de ignea seu calida. sicut patet in fumo ex aromatis resolutis. Intrant igitur per has portas tanquam corpora simplicia que etiam disposita etiam ex hijs mixta. Quod vero sensu percipimus. non solum habet sensibilia particularia que sunt lux. sonus. odor. sapor. et quatuor primarie qualitates que apprehendit tactus. verum etiam sensibilia communia que sunt numerus magnitudo figura que et motus. et omne quod mouetur ab alio mouetur. et que dicitur seipsum mouetur et que sunt animalia. Dum per

hos quosque sensus / motus corporum  
apprehendimus manuducimus ad  
cognitionem motuum spiritualium tanquam  
per effectum in cognitionem causarum  
**I**ntrat igitur quantum ad tria rerum  
genera in animam humanam per apprehensionem  
totius mundi iste sensibilis per sensibilia  
apprehensionem. Hec autem sensibilia  
exteriora sunt. quae primo ingrediuntur  
in animam per portas quosque sensuum.  
**I**ntrant inquam non per substantias  
suas sed per similitudines suas / primo  
generatas in medio / a de medio in  
organo exteriori / a de organo ex-  
teriori in interiori / et de hoc in po-  
tentiam apprehensivam. Et sic  
generatio speciei in medio. et de  
medio in organo. et conversio po-  
tentiae apprehensivae super illam facit  
apprehensionem omnium eorum quae exteriori  
anima apprehendit. Ad hanc app-  
hensionem si fit rei convenientis sequi-  
tur oblectatio. Delectatur autem sensus  
in obiecto per similitudinem ab-  
stractam praepo / vel ratione speciosita-  
tis sicut in visu. vel ratione suavitatis  
sicut in odoratu et auditu. vel ratione  
salubritatis sicut in gustu et tactu  
appropate loquendo. **O**mnis autem  
delectatio est ratione proportionalita-  
tis. Sed quoniam species tenet rationem for-  
mae virtutis / et operationis. secundum quod  
habet respectum ad principium a quo  
manat / ad medium per quod transit  
ad terminum in quem agit. Ideo propor-  
tionalitas aut attenditur in simili-  
tudine secundum quod tenet rationem speciei  
seu formae. et sic dicitur speciositas. quae  
pulchritudo nichil aliud est quam equa-

litas numerosa. seu quidam partium  
fusus cum coloris suavitate. **A**ut at-  
tenditur proportionalitas in quantum  
tenet rationem potentiae seu virtutis. sic  
dicitur suavis / aut virtus agens non im-  
proportionaliter excedit recipien-  
tem. quae sensus tristatur in extremis  
et in mediis delectatur. **A**ut attenditur  
proportionalitas in quantum tenet rationem  
efficaciae impressionis quae tunc est pro-  
portionalis quoniam agens imprimendo re-  
plet indigentiam patientis et hoc est sal-  
uare et nutrire ipsum. quod maxime ap-  
paret in gustu et tactu. **E**t sic appa-  
ret quod per oblectationem delectabi-  
lia exteriora secundum triplicem rationem  
delectandi per similitudinem intrant in  
animam. **P**er hanc apprehensionem de-  
lectationem / fit dijudicatio / quae non  
solum dijudicat utrum hoc sit album vel  
nigrum. quae hoc solum pertinet ad sensum  
particularem. non solum utrum sit salubre  
vel nocivum / quae hoc pertinet ad sensum  
interiorem. virtutem quae dijudicatur et  
ratio redditur quare hoc delectatur / a in hoc  
actu inquiritur de ratione delectationis  
quae in sensu percipitur ab obiecto. **H**oc  
est autem cum inquiritur ratio pulchri-  
tutinis et salubris / et iuvenis quae haec est  
proportio aequalitatis. **R**atio autem aequalita-  
tis est eadem in magnis et parvis /  
nec extenditur dimensionibus / nec  
succedit seu transit cum transcurrentibus  
nec motibus alteratur. **A**bstrahitur  
igitur a loco tempore et motu. ac per hoc  
est immutabilis / incircumscribibilis et  
interminabilis omnino spiritualis. **D**i-  
iudicatio igitur est actio quae spiritum sen-  
sibilem sensibiliter per sensus acceptam

intuire facit depurando / et abstra-  
hendo in potentia intellectiva Et sic  
totus iste mundus intuire hinc in aiaz  
huanam per portas quinq; sensuum hinc  
tres operationes per dicitur Hec autem  
omnia vestigia sunt in quibus speculari  
possumus deum nostrum Nam cum spiritus  
apprehensa sit similitudo in medio  
genita / et deinde ipsi organo im-  
pressa et per illam impressionem in suum prin-  
cipium scilicet in obiectum cognoscendum  
deducat manifeste insinuat quod illa  
lux eterna generat ex se similitu-  
dinem seu splendorem coequalem consub-  
stantialem aeternalem Et quod ille qui  
est imago et similitudo invisibilis dei  
et splendor glorie / et figura sive  
eius quod ubique est per primam sui genera-  
tionem sicut obiectum in toto medio  
sua generat similitudinem per gratiam  
unionis unitur / sicut spiritus corporis  
organo individuo rationalis nature  
Ut per illam unionem nos reducat ad  
patrem sic ad fontalem principium et obiectum  
Si ergo omnia cognoscibilia habent  
sui speciem generatam manifeste procla-  
mant quod in illis tanquam in speculo vi-  
deri potest eterna generatio ubi im-  
aginis et filii a deo patre eternally eman-  
nantis Sed hunc modum spiritus de-  
lectans ut speciosa / suavis / et salu-  
bris insinuat quod in illa prima specie est  
prima speciositas / suavitas et salu-  
britas in qua est summa proportionali-  
tas et equalitas ad generantem in qua est  
veritas non per fantasiam sed per veritatem  
apprehensionis illabens in qua est im-  
pressio salvas et sufficiens / et omnem ap-  
prehendens indigentiam expellens

Si ergo delectatio est coniunctio due-  
mentis cum convenienter et solius dei simi-  
litudo tenens rationem summe speciosi-  
suavis et salubris unit sed veritatem  
et secundum similitudinem et secundum plenitudi-  
nem replentem omnem capacitatem / ma-  
nifeste videri potest quod in solo deo est  
fontalis et vera delectatio et quod ad ipsam  
ex omnibus delectationibus manuducit  
in requirendam Excellentiori autem modo  
et immediatori dijudicatio ducit nos  
in eternam veritatem certum speculari  
Si enim dijudicatio hinc fieri per rationem  
abstrahentem a loco et tempore et mutabi-  
litate ac per hanc a dimensionem successi-  
one et transmutatione per rationem immuta-  
bilem incommensurabilem et ineliminabilem  
nichil autem est omnino immutabile in-  
commensurabile et ineliminabile nisi quod  
est eternum donec autem quod est eternum est  
deus vel in deo Si ergo omnia que-  
cumque dijudicamus certum per hanc  
rationem dijudicamus patet quod ipse  
est ratio omnium rerum et regula infallibilis  
et lux veritatis in qua cuncta relucet  
infallibilitate ineliminabilitate indubitanti-  
ter irrefragabilitate indijudicabilitate  
incommutabiliter incommutabiliter  
interminabiliter indivisibiliter et  
intellectualiter Et cum leges ille  
per quas iudicamus certitudina-  
liter de omnibus sensibilibus in  
nostra consideratione venientibus  
sint infallibiles et indubitabiles  
intellectui apprehendentis sint  
indelebiles a memoria recollectis  
tanquam semper presentes / sint  
irrefragabiles et indijudicabiles  
intellectui iudicantis quia ut dicit

vt dicit Aug<sup>9</sup>. null<sup>9</sup> de eis iudicat  
 h<sup>9</sup> p<sup>9</sup> illas/ necesse e<sup>9</sup> eas e<sup>9</sup> incōmū-  
 tabiles a iōruptibiles tanq<sup>9</sup> ne-  
 cessarias a iōartabiles/ tāq<sup>9</sup> iōraū  
 scptas/ inēmiabiles/ tāq<sup>9</sup> etnas/ ac  
 p<sup>9</sup> h<sup>9</sup> iōdiuisibiles tāq<sup>9</sup> itellectuales  
 et iōzporcas. nō factas h<sup>9</sup> increa-  
 tas eternalē existētes i arte etna  
 a q<sup>9</sup> p<sup>9</sup> quā a scdm quā formant<sup>9</sup>  
 formosa oīa. a iō n<sup>9</sup> certitudinalē  
 iudicari p<sup>9</sup>nt nisi p<sup>9</sup> illā q<sup>9</sup> nō tātuz  
 fuit forma cūcta p<sup>9</sup>duōs. v<sup>9</sup> etiā  
 cūcta cōseruās et distinguēs tāq<sup>9</sup>  
 ens in oīb<sup>9</sup> formā tenēs/ a rēgula  
 dirigēs/ et p<sup>9</sup> quā diiudicat mens  
 mā cūcta q<sup>9</sup> p<sup>9</sup> sensus intrāt i ipsā.  
 T<sup>9</sup> Hec autē specula<sup>9</sup> dilatat<sup>9</sup> scdm cō-  
 sideracōez septiformē differētiay  
 nūoz q<sup>9</sup> b<sup>9</sup> q<sup>9</sup> h<sup>9</sup> septē g<sup>9</sup> d<sup>9</sup> b<sup>9</sup> d<sup>9</sup> scēdi<sup>9</sup>  
 in deū. scdm q<sup>9</sup> d<sup>9</sup> o<sup>9</sup>ndit aug<sup>9</sup>. in li-  
 de vera religione/ et i sexto musice  
 vbi assignat d<sup>9</sup> rias nūoz g<sup>9</sup> datim  
 cōscendentū ab h<sup>9</sup> s sensib<sup>9</sup> v<sup>9</sup>sq<sup>9</sup>  
 ad opificē oīm/ vt in oīb<sup>9</sup> videat<sup>9</sup>  
 de<sup>9</sup>. Dicit em̄ nūos eē i cōzporib<sup>9</sup>  
 et maxie i somis a vob<sup>9</sup>. a hos vocat  
 sonantes. Nūos ab alijs ab-  
 stractos/ a i sensib<sup>9</sup> n<sup>9</sup> rīs receptos  
 a hos vocat occursoēs. Nūos ab  
 aīa p<sup>9</sup>cedēs in cōzpor<sup>9</sup> sic p<sup>9</sup> in gesti-  
 culatorib<sup>9</sup> a saltatorib<sup>9</sup> a hos vocat  
 p<sup>9</sup>gressoēs. Nūos i delectatio-  
 nib<sup>9</sup> sēsuū ex cōfusione intētionis  
 sup<sup>9</sup> specie cōceptā. a hos vocat sen-  
 suales. Nūos i mēoria retētos. et  
 hos vocat mēoriales. Nūos etiā  
 p<sup>9</sup> q<sup>9</sup> de h<sup>9</sup> s oīb<sup>9</sup> iudicam<sup>9</sup>. a hos  
 vocat iudiciales. q<sup>9</sup> vt dictū est ne-  
 cessario sūt sup<sup>9</sup> mētē tāq<sup>9</sup> ifallibi

les a iōiudicabiles. Ab h<sup>9</sup> s autē  
 iprimū<sup>9</sup> mētib<sup>9</sup> n<sup>9</sup> rīs n<sup>9</sup> rī artificia-  
 les. q<sup>9</sup> s t<sup>9</sup> n<sup>9</sup> intē illos g<sup>9</sup> d<sup>9</sup> nō enūat  
 Aug<sup>9</sup>. q<sup>9</sup> z d<sup>9</sup> n<sup>9</sup> rī sūt iudicialib<sup>9</sup>. a  
 ab h<sup>9</sup> s manāt n<sup>9</sup> rī p<sup>9</sup>gressoēs. ex  
 q<sup>9</sup> b<sup>9</sup> creant<sup>9</sup> n<sup>9</sup> rīose forme artificia-  
 toy. vt a sūmis p<sup>9</sup> media/ ordiat<sup>9</sup>.  
 fiat descēsus ad ifima. Ad hos eē  
 g<sup>9</sup> dati ascēdim<sup>9</sup>. a n<sup>9</sup> rīs sonātib<sup>9</sup>.  
 mediātib<sup>9</sup> occursoib<sup>9</sup> sensualib<sup>9</sup>  
 a memorabilib<sup>9</sup>. Cū ergo oīa sint  
 pulchra a q<sup>9</sup> dāmō delectabilia/ et  
 pulchritudo a delecta<sup>9</sup> n<sup>9</sup> sint absq<sup>9</sup>  
 p<sup>9</sup>portione/ et p<sup>9</sup>portio p<sup>9</sup> fit i n<sup>9</sup> rīs  
 necesse e<sup>9</sup> oīa eē n<sup>9</sup> rīosa/ ac p<sup>9</sup> h<sup>9</sup> n<sup>9</sup> rīs  
 est p<sup>9</sup>apuū in aīo cōditoris exem-  
 plar/ a in reb<sup>9</sup> p<sup>9</sup>apuū vestigiū du-  
 cēs in sapiam. Q<sup>9</sup> d<sup>9</sup> cū sit oībus  
 euidentissimū a deo p<sup>9</sup>pinq<sup>9</sup>ssimū. p<sup>9</sup>  
 pinq<sup>9</sup>ssime q<sup>9</sup> h<sup>9</sup> p<sup>9</sup> septē d<sup>9</sup> rias ducit  
 in deū a facit eū agnoscī in aīctis  
 cōzporalib<sup>9</sup> a sensibilib<sup>9</sup>. dumq<sup>9</sup>  
 n<sup>9</sup> rīosa app<sup>9</sup>hēdim<sup>9</sup>. i n<sup>9</sup> rīosis p<sup>9</sup>por-  
 tionib<sup>9</sup> delectam<sup>9</sup>. a p<sup>9</sup> n<sup>9</sup> rīosay p<sup>9</sup>  
 portionū leges irrefragabilē iu-  
 dicam<sup>9</sup>. Ex h<sup>9</sup> s duob<sup>9</sup> g<sup>9</sup> d<sup>9</sup> b<sup>9</sup> p<sup>9</sup>  
 mis q<sup>9</sup> b<sup>9</sup> manu ducim<sup>9</sup> ad speculā  
 dū deū in vestigijs. q<sup>9</sup> si ad modū  
 duay alay descēdentiū cū pedes/  
 colligere possim<sup>9</sup>. q<sup>9</sup> oēs creatiē  
 istū sensibil mūdi. animū cōtēplā-  
 tis a sapiētis ducūt in deū eternū  
 p<sup>9</sup> eo q<sup>9</sup> illi<sup>9</sup> p<sup>9</sup>mi p<sup>9</sup>ncipij/ potētissi-  
 mi/ sapiētissima a optimi/ illi<sup>9</sup> eter-  
 ni originis lucis a pleitudis/ illi<sup>9</sup>  
 inquā artis efficiētis exēplātis et  
 ordinantis sunt vmbre resonans  
 tie a picture. sunt vestigia simulas  
 ethra et spectacula. nobis ad cons

tuendū deū pposita a sig dimitus  
 data Que in quā sūt sicut exēpla  
 ria vel potit exēpla/ pposita mētis  
 bus adhuc rudib? a sensibilib? .  
 vt p sensibilia q̄ vidēt trāseant ad  
 intelligibilia q̄ nō vidēt tanq̄ per  
 signa a sigta. Significāt at hmoi  
 creature hui? mūdi sensibilib? inuis  
 sibilis dei/ partim. qz de? est omis  
 creatuē origo exemplar a finis. a  
 ois effect? ē sig<sup>m</sup> cause a exēplatu  
 exēplatis/ a via/ finis ad quē du  
 cit/ partī ex ppa repntacōe/ partī  
 ex pphetica pfiguracōe. ptm ex  
 angelica opatione. ptm ex sup  
 addita istituōe. **O**is em creatura  
 ex natura ē illi? etne sapie quedā  
 effigies a similitudo sed spālit illa  
 q̄ in libro sc̄pture p spm pphacie  
 assūpta ē ad spūaliū pfiguracōez  
 Speciali? at ille creatuē i q̄z effi  
 gie deus angelico mīsterio voluit  
 apparē. Specialissime vō ea quā  
 voluit ad signādū institūē q̄ tenz  
 nō solū rōnē signi. sed nomē cōe.  
 wy etiā sac̄mentū. **E**x q̄b? omibus  
 colligit q̄ inuisibilia dei a creatuā  
 mūdi p ea q̄ facta sūt itellecta cō  
 spiciūtur / ita q̄ q̄ nolunt ista ad  
 uertere/ et deū in hīs omib? cog  
 noscē/ benedicē a amaē iexcusabi  
 les sūt/ dum nolūt trāsserri de te  
 nebris i admirabile lumē dei. **D**e  
 aut grās p ihesū xpm dnm nrm  
 q̄ nos de tenebs tūstulit in admi  
 rabile lumē sitū/ dū p h luia exte  
 rius data ad speculū mētis nrē i q̄  
 elucēt dīna dispoim<sup>2</sup> ad reitūdū  
**D**e speculatione dei p suā ima

ginē naturalib? potētis insignitā  
**C**apitulū terciū.

**Q**uoniam autē duo gradus  
 p̄dicti ducēdo nos in deū  
 p̄stigia sua p q̄ i cūctis  
 creaturis relucet/ manuduxerūt  
 nos vsq; ad h̄ vt ad nos reimtra  
 rem? / i mentē. s. nostrā/ in q̄ dīna  
 relucet imago. **H**inc ē q̄ iā cōrāo  
 loco. ad nosmetipsos intrātes. et  
 q̄si atciū forinsecus relinquētes/  
 in sc̄is sc̄z anteriori pte tabnauli  
 conari debem? p speculū vidē deū  
 vbi ad modū cādelabzi relucet  
 lux veritatis in facie nrē mētis. in  
 q̄ sc̄z resplēdet imago btissime tri  
 nitatis. **I**ntra igit ad te/ et in te/ et  
 vide qm mēs tua amat feruētissi  
 me semet ipsā. nec se poss̄ amare  
 nisi se noscēt. nec se noscēt nisi sui  
 meminisset. qz nichil capim? p in  
 telligētā qd nō sit pns apd nrāz  
 memoriā. **E**t ex h̄ adūtis aīaz tuā  
 tripliā hrē potētā. nō oculo car  
 nis h̄ oculo rōnis. **C**onsidera igit  
 haz triū potentiaz opationes a  
 habitudines. et vidē poteris deū  
 p te tāq̄ p imaginē. qd est vidē p  
 speculū a i emigmate. **O**patio aut  
 memorie ē retētio a repntatio/ nō  
 solum pntiū tpaliū a corporaliū  
 v̄y etiā succēdētū simpliciu a sem  
 piēnaliū. **R**etinet nāq; memoria  
 p̄terita p recordationē/ pntia per  
 susceptionē/ futuā p p̄uisionē. **R**e  
 tinet ec̄ simplicia sic p̄n<sup>a</sup> q̄ntitatū  
 cōtinuaz et discretaz vt punctū/  
 instās/ vt vnitatē. sine q̄b? ipossi  
 bile est meminisse aut cogitāē ea

q̄ p̄ncipiatur p̄ h̄. Retinet nihilo  
 min⁹ sc̄iaz p̄ncipia a dignitates  
 vt sempiternalia et sempiternalit̄ qz  
 nūq̄ p̄t sic obliuisci eoz. dūmodo  
 ratione vtat̄. q̄n ea audita appros  
 bet a eis assentiat. nō tanq̄ de no  
 uo p̄cipiat/h̄ tanq̄ sibi inata a fa  
 miliaria recognoscat. Sicut patet  
 si p̄ponatur alicui/de q̄libet affir  
 matio vel negatio vera/vel oē totū  
 est maius sua pte. vel q̄cunqz alia  
 dignitas cui n̄ est cōtradixere ad  
 interius rōnē. **E**x p̄ma igit̄ re  
 tentione actuali oīm temporalium  
 p̄teritorū sc̄z presentium a futurorū.  
 habet effigie eternitatis/cuius p̄ns  
 indiuisibile ad oīa tpa se extēdit  
**E**x sc̄da apparet qz ipsa nō solum  
 habz ab exteriori formari p̄ fan  
 tasinata. vtz etiā a superiori susci  
 piendo a in se habendo simplices  
 formas. q̄ nō p̄nt introire p̄ por  
 tas sensuum a sensibiliū fantasias.  
**E**x tertia habet qz ipsa habz lucē  
 in cōmutabile sibi p̄ntem. in q̄ me  
 minit inuariabiliū veritatū. Et sic  
 p̄ opationes memorie apparet qz  
 ipsa aīa est imago dei a similitudo  
 adeo sibi p̄ns a eū habēs p̄sentē.  
 qz eū actu capit. et p̄ potentiā ca  
 par eius est a p̄ncipis esse potest  
**O**peratio aut̄ v̄tutis intellectiue  
 est in p̄ceptione intellectus termi  
 norū p̄positionū a illationū. Capit  
 aut̄ intellectus terminorū significas  
 ta cum cōprehendit quid est vnū  
 quodqz p̄ diffinitionē. Sed diffi  
 nitio habet fieri p̄ superiora diffi  
 nitū habent vsqz q̄ vniatur ad sus

perna a genealissima/quibz igno  
 ratis/nō p̄nt intelligi diffinitive  
 inferiora. Nisi igitur cognoscat̄  
 quid est ens p̄ se. nō potest plene  
 sciri diffinitio alicuius sp̄aliū sub  
 stantie. Nec ens p̄ se cognosci p̄t  
 nisi cognoscat̄ cū suis cōditionibz  
 que sūt vnū/verū/bonū. Ens autē  
 cū possit cogitari. vt diminutū/ et  
 vt cōpletū. vt imperfectū a vt per  
 fectū/ vt ens in potentia. a vt ens  
 in actu. vt ens s̄m quid/ a vt ens  
 simpliciē. vt ens in pte/ a vt ens  
 totaliter. vt ens trāiens/ a vt ens  
 manens. vt ens p̄ aliud/ a vt ens  
 p̄ se vt ens p̄mixtū n̄ enti/ a vt ens  
 purū. vt ens dependens/ a vt ens  
 absolutū vt ens posteri⁹/ a vt ens  
 prius. vt ens mutabile/ a vt ens  
 imutabile vt ens simplex/ a vt ens  
 cōpositū. cū p̄uationes et defect⁹  
 nullaten⁹ possint cognosci nisi p̄  
 positionē/nō venit intellect⁹ noster  
 vt plene resolues̄ i intellectū ali  
 cuius entium creatorū nisi iuuetur  
 ab intellectu entis purissimi. actua  
 lissimi cōpletissimi et absoluti qd̄  
 est simpliciē a eternū/in q̄ sunt ra  
 tiones oīm in sua puritate. Quō  
 autē sciret intellect⁹ hoc esse ens  
 defectiuū a incōpletū. si nullā ha  
 beret cognitionē entis absqz oīm  
 defectu. Et sic de alijs cōditionibz  
 p̄libatis. Intellectū aut̄ p̄positionū  
 tūc intellect⁹ noster d̄z veracit̄ cō  
 prehendē. cū certitudinaliter scit  
 illas veras esse. et h̄ scire/ est scire/  
 qm̄ non potest falli in illa cōpre  
 hensione. Dat̄ em̄ qz veritas illa n̄

potest aliter se habere. Scit igitur  
 veritate illa esse incommutabile. Et  
 cum ipsa mens nostra sit commutabilis  
 illa sic incommutabiliter relucentem  
 non potest videre nisi per aliquam aliam lu-  
 cem omnino incommutabiliter radi-  
 antem/qua impossibile est esse crea-  
 turam mutabilem. Scit igitur in illa lu-  
 ce que illuminat omnem hominem ve-  
 ramentem in hunc mundum. quod est lux  
 vera et verbum in principio apud deum.  
**I**ntellectum autem illationis tunc  
 veraciter percipit noster intellectus  
 quando videt quod conclusio necessario sequitur  
 ex premissis. quod non solum videt in  
 terminis necessariis/verum etiam in  
 contingentibus/ut si homo currit/  
 homo movetur. Hanc autem necessa-  
 riam habitudinem percipit non solum  
 in rebus entibus. verum etiam in non en-  
 tibus. Sicut enim homine existente  
 sequitur si homo currit/homo mo-  
 vetur. sic etiam non existente. Huius  
 modi igitur illationis necessitas non  
 venit ab existentia rei in materia  
 quia est contingens. nec ab existentia  
 rei in anima. quia tunc esset fictio si  
 non esset in re. Venit igitur ab exem-  
 plaritate in arte eterna secundum quam  
 res habent aptitudinem et habitus-  
 dinem ad invicem secundum illius eterne  
 artis replicationem. Omnis igitur  
 ut dicit augustinus in libro de vera  
religione vere rationantis lumen  
 accenditur ab illa veritate/et ad ipsam  
 nititur pervenire. Ex quo manifeste  
 apparet quod diunctus sit intellectus  
 noster ipsi eterne veritati. dum non  
 nisi per illam docentem nichil verum potest

certitudinaliter capere. Videre igitur  
 per te potest veritatem quam te docet. si te  
 concupiscentie et fantasinata non im-  
 pediant. et se tanquam nubes inter te  
 et veritatis radium non interponant.  
**O**peratio autem virtutis elective  
 attenditur in consilio iudicio et deside-  
 rio. Consilium autem est in inquirendo  
 quid sit melius/hoc an illud. Sed  
 melius non dicitur nisi per accessum ad  
 optimum. Accessus autem est secundum  
 maiorem assimilationem. Nullus igitur  
 scit utrum hoc sit illo melius nisi sciat  
 illud optimo magis assimilari.  
 Nullus autem scit aliquid alij magis  
 assimilari nisi illud cognoscat. Non  
 enim scio hunc similem esse petro nisi  
 sciam vel cognoscam petrum. Omnis igitur  
 consilianti necessario est impressa  
 notio summi boni. Iudicium autem certum  
 de consiliabilibus est per aliquam legem.  
 Nullus autem certitudinaliter iudicat  
 per legem/nisi certus sit quod illa lex recta  
 sit et quod ipsam iudicare non debet. Et  
 mens nostra iudicat de seipso. Cum  
 igitur non possit iudicare de lege per  
 quam iudicat. lex illa superior est  
 mente nostra. et per hanc iudicat secundum  
 quod sibi impressa est. Nihil autem est su-  
 perius mente humana. nisi solus ille  
 qui fecit eam. Igitur in iudicando delibe-  
 rativa nostra pertingit ad divinas leges  
 si plena resolutione dissolvat. De  
 fiderium autem principaliter est ipsius quod  
 maxime ipsum movet. Maxime autem  
 movet: quod maxime amat. Maxi-  
 me autem amat esse beatum. Beatum  
 autem esse non habet nisi per optimum finem  
 ultimum. Nihil autem appetit humanum

desideriū nisi sūmū bonū/ vel qđ ē  
ad illd/ qđ hz aliquā effigiē illi?  
**T**anta est vis sūmi boni/ vt nihil  
nisi p illius desiderij a creatura  
possit amari. **Q**ue tūc fallitur et  
errat/ cū effigiem et simulachz p  
veritate acceptat. **V**ide ergo quō  
anima deo est ppinqua. et qmōdo  
memoria in eternitatē/ intelligen  
tia in veritatē/ electiua potētia du  
cit in bonitatē sūmā/ scđm ope  
rationes suas. **S**cđm autē harū  
potentiaz ordinē. originē et ha  
bitudinē. ducit in ipsā beatissimā  
trinitatē. **N**ā ex memoria oritur  
intelligentia vt ipsius ples/ quia  
tunc intelligim? cum similitudo q  
est in memoria resultat in acie in  
tellectus. que nichil aliud est q  
verbū. **E**x memoria a intelligentia  
spiratur amor tanq̄ nexu aboy.  
**H**ec tria scz mens generās/ verbū  
et amor/ sūt in anima q ad memo  
riam intelligentiā et voluntatē. q  
sunt cōsubstātiales/ cōeqlēs/ a cō  
eue se inuicē circūcedētes. **S**i igr  
deus pfectus est spūs. habet me  
moriam intelligentiā a voluntatē  
habet et verbū genitū et amorem  
spiratū qui necessario distinguūt  
cū vnū ab altero pducatur/ non  
essentialit/ nō accidētaliter/ ergo  
psonalit. **D**ū igitur mens se ipsā  
cōsiderat. p se tanq̄ p speculū con  
surgit ad speculandaz trinitatem  
beatā. patris/ vbi et amoris/ triū  
psonaz cōeternaz/ cōequaliū/ et  
substāntialiū. ita q̄ qlibet triū in  
qlibet est alioz. vnus tñ non est

alius sed ipsi tres sūt vnus deus.  
**A**d hanc speculationē quā hz  
anima de suo pñ° trino cōvno per  
trinitatē suaz potētiay p quas ē  
imago dei. iuuat p lumina sciarū  
q̄ ipsā pficiūt a informāt a trini  
tatem beatissimā triplē repñtant  
**N**ā oīs philosophia aut est na  
turalis/ aut rational/ aut moralis  
**P**ma agit de causa essendi. et ido  
ducit in potētiā patris. scđa de  
rōne itelligendi a ideo ducit in sa  
piētiā filij. tēcia de ordine viuēdi  
et ideo ducit in bonitatem spūscā  
**R**ursus pma diuidit in metha  
physicā. mathematicā. et physicā  
**E**t pma est de rerū essentijs. scđa  
de numeris a figuris. tēcia de na  
turis v̄tutib? a operationib? diffu  
siuis. **E**t ido pma i pñū pñcipiū  
patrē. scđa in eius imaginē filiū.  
tēcia ducit in spūscā donū. **S**cđa  
diuiditur in grāmaticā que facit  
potentes ad exprimendū. logicā  
que p spicaces ad arguendū. res  
thoricā que facit habiles ad per  
suadēdū siue monēdū. **E**t hec sūt  
insinuat misterij sūme trinitatis  
**T**ercia diuidit in monasticā i co  
nomicā a politicā. **E**t pma insinuat  
pñi pñcipij innascibilitatē. scđa  
filij familiaritatē. tēcia spūscā li  
beralitātē. **O**mnes autē iste scien  
tie habēt regulas certas a infalli  
biles. tanq̄ lumina a radios descē  
dentes a lege etna in mentē nrām  
**E**t ideo mens nrā tantis splendo  
ribus irradiata et supfusa nisi sit  
cōca manuduci pōt p se ipsam ad

contemplanda illa luce eterna huius  
autem lucis irradiatio et confidatio  
sapientes suspendit in admiratio-  
nem. et contra insipientes qui non cre-  
dunt ut intelligant. ducit in pertur-  
bationem ut impleat illud prophetiam  
**Illuminas tu mirabiliter a montibus  
eternis turbati sunt omnes in-  
sipientes corde.**

**De speculatione dei in sua ima-  
gine donis gratuitis reformata.**

**Capitulum quartum**

**S**ed quoniam non solum pro nos-  
tra seundo. vix etiam in no-  
bis contingit contemplari  
primum principium. et hoc maius est quam  
precedens. ideo hic modus consideran-  
di. quartum optinet contemplationis  
gradum. Mirum autem videtur cum osten-  
sum sit quod deus ita propinquus sit me-  
tibus nostris. quod tam paucorum est in  
seipis primum principium speculari  
Sed ratio est in promptu. quia mens  
humana sollicitudinibus distracta/  
non intrat ad se per memoriam. fantas-  
matibus obnubilata non redit ad  
se per intelligentiam. concupiscentiis il-  
lecta nequam reuertitur ad seipsam per  
desiderium suauitatis interne. et le-  
ticie spiritualis. ideo totaliter in hijs  
sensibilibus iacet. non potest ad se tamquam  
ad dei imaginem reintrare. Et quoniam  
ubi quis ceciderit. necesse habet ibidem  
recumbere nisi apponat quosdam et adiciat  
ut resurgat. non potuit anima nostra  
perfecte ab hijs sensibilibus releuari  
ad intuitum sui et eterne veritatis in se  
ipsa. nisi veritas assumpta forma  
humana in christo fieret sibi scala re-

parans praeceps scalam que fracta  
fuerat in adam. Unde quantumcumque  
fit illuminatus quos lumine nature et  
scientie adquire non potest intrare in se  
ut in seipso delectetur in domino  
nisi mediante christo qui dicit. Ego sum  
ostium. per me si quis introierit saluabitur  
et ingredietur et egredietur et pasqua  
inueniet. Ad hoc autem ostium non  
appropinquamus. nisi in ipsum creda-  
mus. speremus et amemus. Necesse  
est igitur si reintrare volumus ad  
fruitionem veritatis tamquam ad pa-  
radisum quod ingrediamur per fide-  
spem et caritatem. mediatoris dei  
et hominum Iesu christi. qui est  
tamquam lignum vite in medio paradisi.  
Supuestianda est igitur imago me-  
tis nostre tribus virtutibus theologis/  
quibus anima purificatur illuminatur et  
perficitur. et sic imago reformatur  
et conformis supne iherusalem efficitur  
et pars ecclesie militantis que est pars  
secundum apostolum iherusalem celestis  
Apt enim. ea que sursum est iherusalem  
libera est. que est mater nostra. **A**nima  
igitur credens. sperans. et amans  
Iesum christum que est verbum incarnatum  
in creatura inspiratum. scilicet via veritas  
et vita. Dum per fide credit in christum  
tamquam per verbum in creatura. quod est ver-  
bum et splendor patris. recipit  
spiritualem auditum et visum. auditum ad  
suscipiendum christi sermones. visum ad  
considerandum ipsius lucis splendorem  
Dum autem spe suscipiat ad suscipien-  
dum verbum inspiratum. per desiderium et  
affectum spirituale. recipit spirituale  
olfactum. Dum caritate complectitur

verbū incarnatū. vt suscipiēs ab ipso delectationē. et vt trāsiens in illum p extatiā amorē recuperat gustū et tactū. Quib? sensib? recuperatis dū sponsū suū videt et audit/odoatur et gustat et āplexatur dectare p̄t tanq̄ sponsa canticū canticorū. qd̄ factū est ad exercitiū cōtēplationis scdm̄ hūc quartū gradū. quē nemo capit nisi q̄ accipit. quia magis est in experiētia affectuali q̄ in cōsideratione rationali. **I**n hoc nāq; gradu recuperatis sensib? interiorib?. ad vidēdū sūme pulchry. ad audiendū sūme armoniā. ad odorādū sūme odoriferū. ad degustādū sūme suaue ad ap̄hēdendū sūme delectabile disponit aīa ad mētales excessus. scz p deuotionē/āmirationē exultationē. scdm̄ illas tres exclamations. q̄ fiunt in canticis canticorū. **Q**uaz p̄ma fit p supabundantiā deuo cōis. p quā fit aīa sic v̄gula sum ex aromatib? mirre et thuris. **S**ecda p excellentiā admiātionis p quā fit aīa sicut aurora. luna. et sol/ scdm̄ p̄cessū illuminationū suspendentiū animā ad āmirandū sponsū cōsideratū. **T**ercia p supabundantiā exultationis. p quā fit aīa suavissime delectationis delicijs affluēs in mira totale sup dilectū suū. **Q**uib? adeptis efficitur spūs n̄r iherarchicus ad cōsēndendū sursum/ scdm̄ d̄formitatē ad illā iherusalē supnā in quā nemo intrat. nisi p̄sus p gratiā ipsa i cor descendat. sicut vidit iohānes in

apocalypsi sua. **T**ūc autē in cor descendit. qn̄ p t̄formationē imaginis. p v̄tutes theologicas. et p oblectationes spiritualiū sensuū et suspensiones excessuū/ efficiat. et spūs n̄r iherarchicus scz purgat? illuminat? et p̄fect? **S**ic etiā gradibus nouē ordinū insignit. dū ordinate in eo interi? disponitur nūciatio/ dictatio/ ductio/ ordinatio/ roboratio/ īperatio/ susceptio/ reuelatio/ v̄nctio/ q̄ gradatim cor respōdet nouē ordinib? angelorū ita q̄ p̄mi triū p̄dictorū grad? respiciunt in mente hūanā naturā. tres sequentes industriā. et tres postremi gratiā. **Q**uib? habitis aīa intrando in se ipsā intrat in supnā iherusalē. vbi ordines angelorū cōsiderans. videt in eis deū q̄ habitās in eis omēs eorū opatur opationes. **U**nde d̄t bernard? ad eugenū q̄ deus in seraphin amat vt caritas. in cherubin nouit vt veritas. in throno sedet vt eq̄tas. in dominationib? dominat vt maiestas. in p̄ncipatib? regit vt p̄ncipiū. in potestatib? tuet vt salus in v̄tutib? opatur vt v̄tus. in archangel reuelat vt lux. in angel assistit vt pietas. **E**x q̄bus omb? videtur deus oīa in omnib? p cōtēplationē ipsius. in mentibus in q̄bus habitat p dona affluentissime caritatis. **A**d hui? autē speculationis gradū. sp̄aliter et p̄cipue āminiatulac cōsideratio/ sacre sc̄pture dimitus imisse. sicut philosophia ad p̄cedētē. **S**ac̄ em̄ sc̄ptura

pncipaliter est de operibus repa-  
 rationis. vnde et ipsa pncipue agit  
 de fide spe et caritate. p q̄s vtutes  
 habet anima refozmari et specia-  
 lissime de caritate. De q̄ dicit ap̄ls  
 q̄ est finis p̄cepti. secundū quod  
 est de corde puro. et conscientia  
 bona. et fide nō ficta. Ipsa est ple-  
 nitudo legis vt dicit idē. Et salua-  
 tor noster asserit totā legē p̄phes-  
 tasq; pendē in duob; p̄ceptis  
 eiusdē. s. in delectatione dei et p̄mi-  
 q̄ duovmūtur in vno sponso ecclē-  
 sie. Ihesu xp̄o. q̄ simul est p̄m̄us  
 et deus. simul frater et dñs. simul  
 etiā rex et amicus. simul verbū in-  
 creatū et incarnatū. formator nē  
 et r̄formator. alpha et o. Qui etiā  
 sūmus iherarcha est/purgās illu-  
 minans/et p̄ficiens sponsā scilicet  
 totam ecclēsiā. et quālibet animā  
 sanctā. De hoc igit iherarcha. et  
 ecclēsiastica iherarchia est tota sa-  
 cra scriptura p quā docemur pur-  
 gari/illuminari et p̄fici. et hoc scdm  
 triplīcē legē in ea traditā scz natu-  
 re scripturę et gr̄e. Vel poti; s̄m tri-  
 plicem partē eius principalē. scz  
 moysaycā purgantē/reuelatōnē  
 p̄phetiā illustrantē/ et eruditō-  
 nē euangelicā p̄ficiētē. Vel po-  
 tissimū scdm triplīcē eius intelli-  
 gentiā spūalem scz/tropologicā q̄  
 purgat ad honestatē vite. allego-  
 ricā q̄ illuminat ad claritatē in-  
 telligentie/ anagogicā q̄ p̄ficiat p  
 excessus mētales. ad sapie p̄cep-  
 tiones suavissimas/scdm tres vir-  
 tutes p̄dictas theologicas/et sen-

sus spūales r̄formatos. et excess?  
 tres supradictas. et actus mētis  
 iherarchicos. quib; ad interiora  
 regredit̄ mens nr̄a. vt ibidē specu-  
 letur deū in splendorib; sanctoy/  
 et in eis dē tanq̄ in cubilibus dor-  
 miat in pace et requiescat. sponso  
 adiutate q̄ nō exerceatur donec de  
 eius voluntate p̄cedat. **E**x hijs  
 duob; q̄dibus medijs p̄ q̄s ingre-  
 dimur ad contēplandū deū intra  
 nos tanq̄ in specul̄ imaginū crea-  
 tarū. et hoc quasi ad modū alarū  
 expansay ad volandū. q̄ tenebāt  
 mediū locū. itelligere possum; q̄  
 in diuinis manuducim; p̄ ip̄ius  
 anime rational̄ potētias/naturali-  
 infitas quātū ad eay opationes  
 habitudines. et habitus scientia-  
 les s̄m q̄ appaēt ex tercio gradu.  
 Manuducim; etiā p̄ ip̄ius ani-  
 me potētias reformatas. et hoc  
 ḡtuitis vtutibus et sensib; spūalib;  
 bus/et mentalib; excessibus/ sicut  
 patet ex quarto. Manuducimur  
 nihilomin; p̄ iherarchicas opa-  
 tiones scz purgationis illumina-  
 tionis et p̄fectionis mentiū huma-  
 nay. p̄ iherarchicas reuelatōnes  
 sacray scripturay nobis p̄ āgelos  
 datay s̄m illud apostoli q̄ lex da-  
 ta est p̄ angelos/ in manu media-  
 toris. Et tandē manuducim; p̄ ihe-  
 rarchias et iherarchicos ordines.  
 q̄ in mente nostra disponi habēt  
 instar supne iherusalē. Quibus  
 omnib; luminib; intellectualib;  
 anima nr̄a repleta a dīna sapientia  
 tanq̄ domus dei inhabitatur.

effecta dei filia. sponsa. et amica.  
 effecta xpi capitis mēbz sozoz et  
 cohēs/effecta nihilomin? spūscā  
 templū. fundatū p fidē. eleuatū p  
 spem. a deo dicatū p mentis a cor  
 poris sanctitate. **Quod totū facit**  
**sincerissima caritas xpi. q̄ diffun-**  
**ditur in cordibus nr̄is p spūscm**  
**qui datus est nobis sine q̄ spiritu**  
**scire nō possum? secreta dei. Sicut**  
**qm̄ q̄ sūt hominis nemo scire pōt**  
**nisi spūs hoīs q̄ est in illo. ita a q̄**  
**sūt dei. nemo scit nisi spūs dei. In**  
**caritate igit̄ radicemur a fundem?**  
**vt possim? cōprehēdere cū oībus**  
**sanctis. q̄ sit lōgitudō eternitatis.**  
**q̄ latitudō liberalitatis/q̄ sublimis**  
**tas maiestatis. et qd̄ pfundū sa-**  
**pientie iudicantis.**

**De speculatione dīne vnitatis**  
**p eius nomē p̄mariū qd̄ est esse.**

**Capitū quintū**

**Q**uoniam autē cōtingit cō-  
 tēplari deū nō solū extra  
 nos a intra nos. verū etiā  
 sup̄ nos. **Extra nos** per restigiū/  
 intra nos p imaginē/ et sup̄ nos  
 p lumen/qd̄ est signatū sup̄ mētē  
 nostrā/qd̄ est lumen veritatis eter-  
 ne/cū ipsa mens nr̄a imēdiatē ab  
 ipsa veritate informet̄. **Qui exer-**  
**citati sūt in p̄mo mō/intrauerunt**  
**iam in atriuū ante tabernaculū. q̄**  
**vero in sc̄do intrauerūt in sancta/**  
**q̄ autē in tercio itrant cū summo**  
**pontificē in sancta sanctorū. vbi**  
**sup̄ arcā sūt cherubin glorie ob-**  
**umbzantia. p̄piciatorū/p q̄ intel-**  
**ligim? duos modos seu gradus**

contēplandi dei iuisibilia a etna/  
 quoz vnus v̄satur circa dei essen-  
 tialia. alius v̄o circa p̄p̄a psonaz.  
**P̄mus mod? p̄mo a p̄ncipalit̄ de-**  
**figit aspectū in ipsū esse/ dicēs q̄**  
**qui est/est p̄mū nomē dei. Secūd?**  
**mod? defigit aspectū i ipsū bonū/**  
**dicēs hoc eē p̄mū nomē dei. P̄mū**  
**spectat potissime ad vtus testa-**  
**mentūz qd̄ maxime p̄dicat dīne**  
**essentie vnitatem. Unde dictū est**  
**moyh. Ego sū qui sū. Secūdū ad**  
**nouū/ qd̄ dēminat psonaz plu-**  
**ralitatē/ baptizādo in noīe p̄ris**  
**et filii et spūscā. Ideo magister nr̄**  
**xps volens adolescentē q̄ seruaue-**  
**rat legē/ ad euangelicā leuare p̄-**  
**fectionē/nomen bonitatis deo p̄n-**  
**cipaliter a p̄cise attribuit. Nemo**  
**inquit bon? nisi solus de? Damas-**  
**cenus igitur sequēs moysen dicit**  
**q̄ qui est/est p̄mū nomē dei. Dyo-**  
**nisius sequēs xpm̄ dicit. q̄ bonū**  
**est p̄mū nomē dei. Volens igit̄ cō-**  
**templari dei iuisibilia/ q̄ ad essen-**  
**tie vnitatē. p̄mo defigat aspectūz**  
**in ipsū eē. et videat ipsū esse. adeo**  
**in se certissimū/ q̄ nō p̄t cogitari**  
**nō esse/ qz ipsū est purissimū/ nō**  
**occurrit/ nisi in plena fuga nō eē.**  
**sicut et nichil in plena fuga esse.**  
**Sicut igitur omnio nichil/ nichil**  
**habet de eē. nec de eius cōditiōni-**  
**bus. sic eōtra ipsū esse/ nichil hz**  
**de nō esse/ nec actu nec potentia/**  
**nec sc̄dm veritatē rei. nec secūdū**  
**estimationē nostrā. Cū autē non**  
**eē/ priuatio sit essendi. non cadit**  
**in intellectū nisi per esse/ esse autē**

nō cadit p aliud/qz omne qd̄ in-  
telligit̄/aut intelligit̄ vt nō ens/  
aut ens in potētia/ aut vt ens in  
actu. Si igit̄ nō ens/nō p̄t̄ itelligi  
nisi p̄ ens/ et ens in potētia/n̄ nisi  
per ens in actu/ et esse noiat ipsū  
purū actū entis/ esse igitur est qd̄  
primo cadit in intellectū. et illud  
esse/est qd̄ est purus actus. Sed  
hoc non est esse p̄ticularē. qd̄ est  
esse artatū/ qz p̄mixtū est cū po-  
tentia. nec esse analogū. qz mini-  
me habet de actu eo q̄ minime ē.  
Restat igitur q̄ illud eē/est eē di-  
uinū. Mira igitur est cecitas intel-  
lectus q̄ nō cōsiderat illud quod  
p̄s videt/et sine q̄ nichil p̄t̄ cog-  
noscere. Sed sicut ocul⁹ intentus  
in varias coloz differētias. lucē  
p̄ quā videt cetera/nō videt. et si vī-  
det nō tñ aduertit. sic ocul⁹ mētis  
nostre intētus in ista entia p̄ticulari-  
taria et vniūsalia. ipsū eē extra oē  
gen⁹. licet p̄mo occurrat menti. et  
p̄ ipsū alia tñ nō aduertit. Vnde  
verissime apparet q̄ sicut oculus  
respertiliōnis se habet ad lucem.  
ita se habet oculus mētis nostre  
ad manifestissima nature. Quia  
assuefact⁹ ad tenebras entium et  
fantasinata sensibiliū. cū ipsā lucē  
sūmī esse intuetur/videt̄ sibi nichil  
videre/nō itelligēs q̄ ipsa caligo  
sūma est mentis nr̄e illuminatio/  
sicut quādo videt ocul⁹ purā lucē  
videtur sibi nichil videre. **V**ide  
igitur ipsū purissimū eē si potes/  
et occurrat tibi q̄ ipsū nō p̄t̄ cogi-  
tari vt ab alio acceptū. ac p̄ hoc

necessario cogitatur vt omnimode  
p̄mū qd̄ nec de nihilo nec de alio  
potest esse. Quid em̄ est per se si  
ipsū esse nō est p̄ se. nec a se. **O**c-  
currat etiā tibi vt carens omnino n̄  
esse/ac p̄ hoc vt nunq̄ incipiens  
nūq̄ definens/sed eternū. **O**ccur-  
ret tibi vt nullo mō in se h̄ns/nisi  
qd̄ est ipsū esse/ac p̄ hoc vt nullo  
modo cōpositū sed simplicissimū.  
**O**ccurrat etiā vt nihil habēs possi-  
bilitatis. qz oīne possibile aliquo  
modo habet aliqd̄ de non eē. ac p̄  
hoc vt sūme actualissimū. **O**ccur-  
ret vt nihil habēs defectibilitatis  
ac p̄ hoc vt p̄fectissimū. **O**ccurrat  
postremo vt nihil habēs diūfifi-  
cationis. ac p̄ hoc vt sūme vnū. **E**ssē  
igitur quod est eē vnū purū. et eē  
simpliciat̄/ et eē absolutū/ est eē p̄-  
marium eternū/simplicissimū/actua-  
lissimū/p̄fectissimū et sūme vnū. **E**t  
sūt hec ita certa q̄ nō p̄t̄ ab intel-  
ligente ipsū eē cogitari hōy oppo-  
sitū. et vnū hōy necessario infert  
aliud. **N**ā qz simpliciat̄ est eē/ideo  
simpliciat̄ p̄mū. **Q**uia simpliciter  
primū. ideo nō est ab alio factū.  
nec nisi a seipso esse potuit. ergo  
eternū. **I**tem quia p̄mū et eternū  
ideo n̄ ex alijs. ergo simplicissimū.  
**I**tem qz p̄mū eternū et simplicissimū  
ideo nichil est in eo possibilitatis  
cū actu p̄mixtū et ideo actualissi-  
mū. **Q**uia p̄mū eternū simplicissimū  
actualissimū iō p̄fectissimū. **T**ali  
omino nichil deficiat. n̄ aliq̄ p̄t̄ fieri  
additio. **Q**uia p̄mū/eternū/sim-  
plicissimū/actualissi-  
mū/p̄fectissimū.

ideo summe vnu. Quod em p oimoda  
 supabundantia dz. dicit respectu  
 oim. Quod etia simplici p supas  
 bundantia dz ipossibile est vt co  
 ueniat nisi vni soli. Unde si de? no  
 minat ee p mariu. eternu simpli  
 cissimu. actualissimu. ipossibile e  
 ipsu cogitari no ee nec nisi vnum  
 solum. Audi igit israhel. de? tuus  
 deus vnu? est. Si hoc vides in pura  
 metis simplicitate. aliqliter pfun  
 deris etne lucis illustratione. Sed  
 habes vnde subleuetis in admira  
 tionē. Na ipsu ee est p mura nouis  
 simu. est eternu a p sentissimu. est  
 simplicissimu a maximu. est actu  
 alissimu et imutabilissimu. est p  
 fectissimu a imensu. et summe vnu a  
 tn omimodu. Si hec pura mente  
 miraris. maiore luce perfunderis.  
 dum vltari? vides. qz ideo est no  
 uissimu qz primu. Quia em p nu  
 oia operatur. ppter seipsu. et ideo  
 nec e est q sit finis vltim? initiu et  
 consumatio. alpha a o. Ideo est p  
 sentissimu. quia eternu. Quia em  
 eternu no fluit ab alio/ n? deficit  
 a seipso. n? deurrta b vno i aliud  
 ergo nec habet pteritu nec futuz  
 sed ee p sents tantu. Ideo maximu/  
 qz simplicissimu. quia em simpli  
 cissimu in eentia/ ideo maximu in  
 v tute. quia v tus quanto plus est  
 vnita/ tanto plus est ifinita. Ideo  
 imutabilissimu. qz actualissimu.  
 quia em actualissimu. ideo e act?  
 purus. Et qd tale est. nichil noui  
 adquiret/ nihil habiau pdit. ac p  
 hoc no pt mutari. Ideo imensu et

perfectissimu. Quia em pfectissimu  
 nichil pt cogitari vltra ipsu meli?  
 nobilius nec digni? ac p hoc ni  
 chil maius. et one tale est imensu  
 Ideo omimodu qz sume vnu. Qz  
 em sume vnu. ideo ois multitudi  
 nis vniusale pncipiu. Ac p h ipsu  
 est vniusalis oim/ causa efficiens  
 ex eplans et terminas sicut causa  
 effendi/ ratio intelligedi a ordovi  
 uendi. Est igitur omimodu no sic  
 oim eentia/ h sicut auctay eentiaz  
 superexcellētissima a vniusalissima  
 et sufficientissima causa. Cui? v tus  
 quia sume vnita in eentia/ ideo su  
 me infinitissima a multiplicissima  
 in efficacia. **T**ursus reuertetes  
 dicam? qz igitur ee purissimu et  
 absolutu qd est simplr ee/ est pri  
 mariu a nouissimu. ideo est omiu  
 origo a finis consumas. Quia eter  
 num a p sentissimu. ideo oes dura  
 tiones ambit a intrat. quasi simul  
 existens eay centy a circūferentia  
 Qz simpliciissimu a maximu. ideo  
 totu intra oia/ a totu extra oia. ac  
 p hoc est spera intelligibil. cui?  
 centy e vbiqz a circūferētia nusqz  
 Quia actualissimu a imutabilissi  
 mu. ideo stabilis manes/ moueri  
 vniusa. Quia pfectissimu a imen  
 sum/ ideo est intra oia/ no inclusu/  
 no exclusu/ sup oia/ no elatu/ infra  
 oia/ no pstratu. Quia v o est sume  
 vnu a omimodu/ ideo est oia in  
 omibus. q quis oia sint multa et  
 ipsu no sit nisi vnu/ a h quia p sim  
 pliciissimā vnitate/ serenissimā veri  
 tate/ sincerissimā bonitate. est i eo

omnis b̄tuofitas / omnis exēplaritas  
et ois cōmunicabilitas. ac p hoc  
ex ipso et p ipsū et i ipso sunt oia  
Et hoc qz omnipotens / om̄sciens  
a om̄imode bonū / qd̄ p̄fecte videre  
est eē beatū / sicut dictū est moyfi.  
Ego ostendā tibi omne bonū.

**D**e speculatione beatissime tri-  
nitatis in eius noie qd̄ est bonū

**C**apitulū sextū.

**P**ost cōsideracōz eēntialiū  
eleuādus est ocul⁹ intelli-  
gentie ad cōtuitiōē bea-  
tissime trinitatis vt alter cherub  
iuxta alterū statuat. Sicut em̄vis-  
sionis eēntialiū ipsuz eē est p̄nci-  
pium radicale / et nomen p qd̄ ce-  
tera innotescūt. sic cōtēplationis  
emanationū ipsū bonū est princ-  
palissimū fundamētū. Vide igit̄  
et attende qm̄ optimū qd̄ simpli-  
citer est / quo nichil meli⁹ cogitari  
potest. et hoc tale sic est. qz nō pōt  
cogitari nō eē. quia om̄ino meli⁹ ē  
eē q̄ nō eē. sic est qz non p̄t recte  
cogitari. qn̄ cogetur trinū et vnū.  
Nā bonū dicit̄ diffusiuū sui. Sū-  
mum igitur bonū. sūme diffusiuū  
est sui. Sūma autē diffusio nō p̄t  
eē. nisi sit actualis a intrinseca. s̄  
stantialis a ypostatica. natural̄ a  
voluntaria liberal̄ et necessaria. in-  
deficiens a p̄fecta. Nisi igit̄ in sū-  
mo bono eēntialiter vel eternalit̄  
ess̄. p̄ductio actualis a cōsubstan-  
tialis. et ypostasis eque nobilis.  
sicut est p̄ducēs p modū genera-  
tionis a spirationis ita qz sit eter-  
nalis p̄ncipiū eternalit̄ cōprincis

piantis ita qz ess̄ dilectus a cōdis-  
lectus. genitus sc̄z a spirat⁹. Hoc  
est pat̄ et filius et sp̄ss̄is / neq̄q̄  
ess̄ sūmū bonū. quia non sūme se  
diffundēt. Nā diffusio ex tpe in  
creatura / non est nisi centralis vel  
punctal̄ respectu im̄ēntatis boni-  
tatis eterne. Unde a nō p̄t aliqua  
diffusio cogitari maior illa videlz  
in q̄ diffundens cōmunicat alteri  
totā substātiā a naturā. Nō igitur  
sūmū bonū esset fire vel intellectu  
illā capere poss̄. Si igitur potes  
mentis oculo cōtueri puritatē bo-  
nitatis / q̄ est actus purus p̄ncipiū  
caritatiue dilectionis amore gras-  
tuito. et debito / a ex vtroqz p̄mix-  
to. q̄ est diffusio plenissima p mo-  
dum natuē a volūtatis / q̄ est diffu-  
sio p modū verbi in q̄ oia dicuntur  
et p modū doni in q̄ cetera dona  
donantur / potes vidē p sūmā boni  
cōmunicabilitatē. necesse eē trini-  
tatē patris a filij a sp̄ss̄i. In q̄b⁹  
necesse est p̄pter sūmā bonitatē  
esse sūmā cōmunicabilitatē / et ex  
sūma cōmunicabilitate sūmā con-  
substantialitatē. a ex sūma cōsub-  
stantialitate sūmā cōfiguralitatē.  
a ex h̄ijs sūmā cōequalitatē / ac p  
hoc sūmā cōeternitatē. atqz ex  
omnib⁹ p̄dictis sūmā cōmunitatē  
trinitatez q̄ vnus est in altero nez-  
cessario p sūmā cōmunitatē  
et vn⁹ opatur cū alio p om̄imodā  
indiuisiōē sb̄stātie a vtutis a ope-  
rationis ipsius b̄tissime trinitatis  
Sed cū hec cōtemplaris. vide ne-  
te existimes cōprehendē incōpre-

hēfibile. habes em̄ adhuc in hīs  
 sex conditionib? cōsiderare quod  
 vehemēter i stuporē amirationis  
 indicat oculū mentis tue. **N**ā ibi  
 est sūma cōmunicabilitas cū pso  
 narū p̄tate. sūma cōsubstāntialis  
 tas. cū ypostasū pluralitate. sūma  
 cōfiguralitas cū discreta psonalis  
 tate/sūma cōeqlitas cū ordine/sū  
 ma cōeternitas/ cū emanatione/  
 sūma cōmunitimitas cū emissionē  
**Q**uis ad tantorū mirabiliū aspec  
 tū nō cōsurgat in amirationē? **S**;  
 hec oīa certissime intelligim? esse  
 in beatissima trinitate si leuamus  
 paulos ad supercellētissimā boni  
 tate **S**i em̄ ibi est sūma cōmunica  
 tio est vera diffusio si vera ē ibi ori  
 go vera distinctio. **E**t qz totū cō  
 municatur nō ps. idē ipsuz datur  
 qd̄ habetur/et totū **I**git̄ emanās  
 et pducēs/et distinguūtur p̄tate  
 tibus/et sunt eēntialit̄ vnū **Q**uia  
 igitur distinguūtur p̄tate  
 ideo habēt psonales p̄tates. et  
 ypostasuz pluralitatē a originis  
 emanationē. ordinē/nō postero  
 ritatis s; originis/et emissionē nō  
 localiter mutationis/ s; ḡtuite in  
 spiationis. p̄ rationē auctoritatis  
 pducētis quā habet mittens re  
 spectu missi. **Q**uia vero sunt vnū  
 substāntialiter. ideo oportet qz sit  
 vnitās in eēntia a forma a digni  
 tate a eternitate a existētia a mar  
 cūseptibilitate. **D**ū ergo hec p se  
 singillatī cōsiderans. habes vnde  
 veritatē cōtēpleris **D**ū hec ad in  
 uicē confers. habes vnde in admi

rationē altissimā suspendaris. **E**t  
 ideo vt mens tua p admirationē i  
 admirabilē ascendat cōtēplatio  
 nē. hec simul sūt cōsiderāda **N**ā  
 cherubin h̄ designāt / q̄ se mutuo  
 aspiciēbāt **N**ec h̄ vacat a misteio  
 qz respiciēbant se veris vultib? in  
 p̄piciatorū/ vt verificet̄ illud qd̄  
 dicit dñs in iohāne. **H**ec est dita  
 eterna vt cognoscāt te vt solum  
 vey deū. et quē misisti ihesu xpm̄  
**N**ā admirari debem? nō solū con  
 ditiones dei eēntiales a psonales  
 in se. vey etiā p cognitionē ad sup  
 mirabilē vmonē dei a hoīs/ in vni  
 tate persone chzisti. **S**i em̄ che  
 rub es/ eēntialia dei cōtēplando a  
 miraris/ qz simul est dñm eē/ p̄s  
 mū et nouissimū/ eternū a presen  
 tissimū/ simplicissimū a maximum  
 seu icāuscēptū. totū vbiqz a nusqz  
 cōprehensū/ actualissimū et nūqz  
 motū. p̄fectissimū a nihil habens  
 supflūū nec diminitū/ et tñ imen  
 sum a sine t̄mino infinitū. summe  
 vnū a tamē om̄modū. vt oīa in se  
 habēs vt oīs v̄tus vt oīs veritas  
 vt oīs bonū **R**espice ad p̄pici  
 atorū a mirare qz in ipso p̄ncipiū  
 p̄mū iunctū est cū postremo. de  
 cū hoīe sexto qz die formato. eter  
 nū iunctū cū hoīe tpali/ in plenis  
 tudine t̄pm̄ de v̄gine nato/ simpli  
 cissimū cū sūme cōposito. actua  
 lissimū cū sūme passiuo a mortuo  
 p̄fectissimū a imensuz cū modico.  
 sūme vnū et om̄modū cū indiuis  
 duo cōposito. et a ceteris distincto  
 hoīe scz ihesu xpo **S**i autē alter

cherub es psonay ppa cōtemplā  
do. et miraris cōmunicabilitatē eē.  
cū ppetate. et cōsubstānialitatē cū  
pluralitate/ cōfigurabilitatē cū p  
sonalitate. cōeqlitatē cū ordīne. et  
eternitatē cū pductione/ cōmuni  
timitatē cum emissione. qz filius  
missus est a patre/ et spūscūs ab  
vtroqz. qui tū semp est cū eis/ et  
nūq̄ recedit ab eis. **R**espice in p  
picatoziū. et mirare quia in xpō  
stat psonalis vnio cū trinitate s̄  
stantiay. et naturarum dualitate  
stat om̄inoda cōsensio cum plura  
litate voluntatū/ stat dei et homis  
p̄dicatio/ cum pluālitate pro  
prietatū. stat coadoratio cū plu  
ralitate nobilitatū/ stat coexalta  
tio sup oia cum pluralitate digni  
tatū/ stat cōdominatio cum plura  
litate potestātū. **I**n hac autē cōfi  
deratione est pfectio illuminatio  
nis mentis/ dū q̄h in sexta die viz  
det hominē factū ad imaginē dei  
**S**i em̄ imago dei est similitudo ex  
pressissima/ dū mens nr̄a cōtem  
platur in xpō filio dei/ qui est ima  
go dei inuisibilis p naturā/ huma  
nitatē nostrā tā miābilit̄ exaltatā.  
tā ineffabiliter vnitā/ vidēdo siml  
in vnū p̄mū a vltimū sūmū a imū/  
circūferentia a centz. alpha a o  
causatū a causā/ creatorē et crea  
turā/ libzū scz scriptū int? a extra  
iam puenit ad quandā rē pfectā  
vt cū deo ad pfectionē suay illus  
minationū in sexto gradu quasi i  
sexta die pueniat/ nec aliquid iā  
āplius restet. nisi dies requiei in

qua p mentis excessuz requiescat  
humane mentis perspicacitas/ ab  
omni opere quod patrarat.

**D**e excessu mentali a mistico in  
quo requies datur intellectui af  
fectu totaliter in deuz per excessū  
transeunte.

**C**apitulū septimū

**H**is igitur sex cōsideratio  
nibus excurtis tanq̄ sex  
gradibus throni veri salo  
monis quibus puenit ad pacem  
vbi vr̄ pacific? in mēte pacifica  
tanq̄ in interiori iherosolima re  
quiescit/ tāq̄ etiā sex alis cherub/  
quib? mens veri cōtēplatiui ple  
na illustratione superne sapiētie  
valeat sursū agi. tāq̄ etiā sex die  
bus p̄mis in quib? mens exerci  
tari habz/ vt tādē pueniat ad sab  
batismū q̄etis. **P**ostq̄ mens nr̄a  
cōtuita est deū extra se p̄estigia.  
et in vestigijs intra se p̄ imaginē.  
et in imagine sup se p̄ dīne lucis  
similitudinē sup nos relucentē et  
in ipsa luce s̄m q̄ possibile ē s̄m  
statū vie. et exercitiū mentis nr̄e.  
cum tandē in sexto gradu ad hoc  
puenerit vt speculet̄ in principio  
sūmo. et mediatore dei a hominū  
ihesu xpō/ ea quoz similia in crea  
turis nullaten? reperiri possūt et  
que omnē p̄spicacitatez humani  
intellectus excedūt. restat vt hec  
speculando trāscendat a transeat  
nō solū mundū istū sensibile. v̄z  
etiā semetipsā/ i q̄ tūstū xp̄s ē via  
a ostiū/ xp̄s ē scala a vehiculū tāq̄

aspiciatoriu sup arcā dei colloca-  
 tū. a sacramētū a secul absconditū  
 Ad qđ aspiciatoriu qđ aspiciat ples-  
 na cōuersione uultus/aspiciendo  
 eū in cruce suspensū/ p fidē spem  
 et caritatē/ deuotionē/ amirationē  
 exultationē/ aspiciationē/ laudē et  
 iubilationē/ pascha hoc est trans-  
 fitū cū eo facit/ vt p virgā crucis/  
 trāseat mare rubrū ab egipto in-  
 trans desertum vbi gustet māna  
 absconditū. et cū xpō req̄seat in  
 in tumulto/ qđ si exteri? mortu?/ sen-  
 tiens tū quātū possibile est scđm  
 statū vie/ qđ in cruce dictū est las-  
 tromi coherētū xpō. hodie mecum  
 teris in paradiso. Qđ etiā ostensum  
 est beato franciscō cū in excessu cō-  
 tēplationis. in mōte excelso/ vbi  
 hec qđ sc̄pta sunt mente tractauit/  
 apparuit seraph ser alay in cruce  
 cōfixus. vt ibidē a socio eius. qui  
 tunc cū eo fuit/ ego et plures alij  
 audiuimus. vbi in deū transijt p  
 cōtēplationis excessū. et positus ē  
 in exēplū pfecte cōtēplationis. sic  
 aut p̄us fueāt actionis. tāq̄ alter  
 iacob a israhel/ vt oēs viros spūa-  
 les deus per eū iuitaret ad hmōi  
 transitū et mētis excessum magis  
 exēplo q̄ verbo. In h̄ autē trāsitū.  
 si sit pfectus. oportet qđ relinquā-  
 tur oēs intellectuales opationes/  
 et apex affect? totus trāfferatur. et  
 trāfformet in deū. hoc aut est mis-  
 ticā secretissimū qđ nemo nouit  
 nisi qui accipit. nec accipit nisi qđ  
 desiderat. nec desiderat/ nisi quem  
 ignis spūscā medullit? inflāmat.

quā xp̄s misit in terra. Et ideo dē  
 ap̄ls. hanc mysticā sapiam eē per  
 sp̄m sc̄m reuelatā. Qm̄ igit? ad h̄  
 nihil potest natura. modicū p̄t in-  
 dustria. pay est dādū inq̄sitioni.  
 a multū vncioni. pay dandū est  
 lingue/ et plurimū interne leticie.  
 pay dandū est verbo scripto. et  
 totū dei dono sc̄ spūscō. pay aut  
 nihil dandū est creaturē et totum  
 creaturā eēntie/ patriā filio a sp̄a-  
 ritūscō dicēdo cū dionisio ad deū  
 trinitatē. **T** trinitas sup eēntialis a  
 sup deus. et sup bon? et sup opti-  
 me xp̄ianoy īsp̄ctōe theosophie  
 dirige nos in mysticoy eloquiōy  
 sup incognitū a sup lucentē a sup  
 limissimū verticē. vbi noua a abso-  
 luta a icōūtibilia theologie myste-  
 ria scđm sup lucentē abscondūtur  
 occulte doctis silentij caliginē/ in  
 obscurissimo/ qđ est sup manifestis-  
 tissimū sup splendentē/ a in qđ oñe  
 fluet a inuisibiliū sup beatorū splē-  
 doribus sup implentē inuisibiles  
 intellect? hoc ad deū. Ad amīcū  
 autē cui h̄ scribunt? dicat? cū eodē.  
**T** Tu autē o amīcē cū mysticas vi-  
 siones corroboreto itinē. et sens?  
 desere a intellectuales opationes/  
 a sensibilia a inuisibilia. a oñe nō  
 ens a ens. et ad veritatē vt possibi-  
 le est inscius restituē ip̄s? qui est  
 sup oñe eēntiā a sc̄iaz. et em̄ te ip̄o  
 a oñibus inēsurabili a absoluto  
 pure mētis excessu/ ad sup eēntias  
 lem dīnaz tenebray radiū oñia  
 deserens. et ab oñibus absolutus  
 ascēdens. Si aut queris quō hec

sancti Bonaventure

fiant. interroga gratia non doctrina  
 desiderium non intellectum. gemitum ora  
 tionis non studium lectionis / spiritum  
 non magistrum / deum non hominem / caligine  
 non claritate. non lucem sed ignem  
 totale inflamantem. et in deum excessi  
 vis unionibus / et ardentissimis af  
 fectionibus transferentem. Qui quidem  
 ignis deus est. et huiusmodi camini est in  
 iherosolymis / et christus hunc accendit in fer  
 uore sue ardentissime passionis /  
 quem solus ille vere percipit qui dicit  
 Suspendium elegit anima mea et mor  
 tem ossa mea. Quam mortem quam diligit  
 videtur per deum / quia indubitate rex est  
 non videbit me homo et vivet. **M**oria  
 mur ergo et ingrediamur caliginem /  
 inponamus silentium sollicitudinibus.  
 concupiscentiis et fantasmatibus / tra  
 sciamus autem christum crucifixum ex hoc mundo  
 ad patrem / ut ostendo nobis patrem / dica  
 mus autem philippo sufficiat nobis. **A**u  
 diamus autem paulo. Sufficit tibi gratia  
 mea. **E**xultemus autem david dicentes.  
 Defecit caro mea et cor meum / deus  
 cordis mei / et spes mea deus in eternum.  
**B**enedicamus dominus in eternum. et di  
 cat omnis populus fiat fiat.

**E**xpliat itinerarium mentis in  
 deum sancti Bonaventure.

DEO GRATIAS

6

Faint, illegible text visible on the right side of the page, possibly bleed-through from the reverse side.



**Quod** p[ro]p[ri]e d[icitu]r

**Inde** p[ro]p[ri]e d[icitu]r  
aliqua d[icitu]r d[icitu]r  
vnde d[icitu]r

**E**st d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r

**Quod** d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r

**Inde** p[ro]p[ri]e d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r

**Quod** d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r

**Inde** p[ro]p[ri]e d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r

**Quod** d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r

**Inde** p[ro]p[ri]e d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r

**Quod** d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r

**Inde** p[ro]p[ri]e d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r

**Quod** d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r

**Inde** p[ro]p[ri]e d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r  
d[icitu]r d[icitu]r